

## บทที่ 5

### สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ

การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกลงของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอนครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกลงของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยทำการสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกลงในเขตอำเภอเมืองและอำเภอปางมะผ้า จำนวน 73 ราย เนื่องจากเป็นอำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูกลงมากที่สุดในจังหวัดแม่ฮ่องสอน จากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาครั้งนี้ แบ่งกลุ่มการปลูกลงออกเป็น 4 ประเภท ตามประเภทงานและประเภทการปลูกลง และจำแนกการปลูกลงแต่ละประเภท ตามขนาดพื้นที่เพาะปลูกลงและพื้นที่เพาะปลูกลง ออกเป็นจำนวน 15 กลุ่ม ทำการวิเคราะห์หาต้นทุนต่อไร่ ต้นทุนต่อกิโลกรัม ผลตอบแทนและวิเคราะห์ผลตอบแทนจาก อัตรากำไรต่อต้นทุน อัตรากำไรสุทธิ(Profit Margin Ratio) อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม (Return on Total Assets) และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity)

#### สรุปผลการศึกษา

##### ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเกษตรกรผู้ปลูกลงในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ลักษณะทั่วไปของเกษตรกร จำนวน 73 ราย พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลงส่วนใหญ่ปลูกลงดำแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ เหตุผลที่อันดับแรกที่เกษตรกรเลือกปลูกลง เนื่องจากปลูกลงและดูแลรักษาง่าย คิดเป็นร้อยละ 31.25 ปลูกลงจำหน่ายเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 25.49 ปลูกลงมานาน และมีความชำนาญ คิดเป็นร้อยละ 15.86 และจำหน่ายได้ราคาดี คิดเป็นร้อยละ 11.54 ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในการปลูกลง จากบรรพบุรุษที่สืบทอดต่อกันมา คิดเป็นร้อยละ 61.54 รองลงมาคือ จากเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 16.35 และบางส่วนจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอหรือเจ้าหน้าที่เกษตรจังหวัด กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก และจากเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ เกษตรกรผู้ปลูกลงร้อยละ 67.12 บอกว่าไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ และต้องการได้รับความช่วยเหลือในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับการปลูกลงที่ถูกต้องเหมาะสมมากที่สุด สำหรับการจัดตั้งกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกลง โดยเฉพาะมีเพียงกลุ่มเดียว ส่วนใหญ่เป็นการรวมกลุ่มของผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากงา และเกษตรกรร้อยละ 61.64 มีความคิดเห็นที่จะปลูกลงเพิ่มในอนาคตโดยให้เหตุผล คือ ราคาดี มีตลาดรองรับและได้กำไรดีกว่าพืชชนิดอื่น

## ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนจากการปลูกงา

ต้นทุนจากการปลูกงาประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายการผลิต ต้นทุนจากการปลูกงาของทั้ง 15 กลุ่ม มีรายละเอียด ดังนี้

การปลูกงาขาวแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ อำเภอเมือง มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง 25.00 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 852.00 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 641.63 บาทต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,518.63 บาทต่อไร่ หรือ 18.08 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.65 56.10 และ 42.25 ตามลำดับ

การปลูกงาขาวแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ อำเภอปางมะผ้า มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง 22.50 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 770.00 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 230.32 บาทต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,022.82 บาทต่อไร่ หรือ 14.21 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.20 75.28 และ 22.52 ตามลำดับ

การปลูกงาขาวแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 4-7 ไร่ อำเภอเมือง มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง 30.00 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 656.00 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 479.35 บาทต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,165.35 บาทต่อไร่ หรือ 16.19 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.58 56.29 และ 41.13 ตามลำดับ

การปลูกงาขาวแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 4-7 ไร่ อำเภอปางมะผ้า มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง 27.50 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 700.00 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 690.31 บาทต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,417.81 บาทต่อไร่ หรือ 16.30 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.94 49.37 และ 48.69ตามลำดับ

การปลูกงาขาวแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 1 ไร่ อำเภอปางมะผ้า มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง 27.50 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 994.50 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 42.19 บาทต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,064.19 บาทต่อไร่ หรือ 13.82 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.58 93.45 และ 3.97 ตามลำดับ

การปลูกงาขาวแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ อำเภอเมือง มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง 25.00 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 820.00 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 269.02 บาทต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,114.02 บาทต่อไร่ หรือ 16.58 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.24 73.61 และ 24.15 ตามลำดับ

การปลูกงาขาวแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ อำเภอปางมะผ้า มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง 27.50 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 745.00 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการ

ผลิต 620.93 บาทต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,393.43 บาทต่อไร่ หรือ 19.35 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 1.97 53.47 และ 44.56 ตามลำดับ

การปลูกงาขาวแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 4-7 ไร่ อำเภอบางมะฝ้า มีต้นทุนประกอบ ไปด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง 25.00 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 780.00 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 541.10 บาทต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,346.10 บาทต่อไร่ หรือ 16.83 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็น สัดส่วนร้อยละ 1.86 57.95 และ 40.19 ตามลำดับ

การปลูกงาดำแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง 21.71 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 857.87 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 612.87 บาทต่อไร่ รวม เป็นเงินทั้งสิ้น 1,492.45 บาทต่อไร่ หรือ 17.31 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.46 57.48 และ 41.06 ตามลำดับ

การปลูกงาดำแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 4-7 ไร่ มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ทางตรง 22.43 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 770.22 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 678.72 บาทต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,471.37 บาทต่อไร่ หรือ 15.08 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.52 52.35 และ 46.13 ตามลำดับ

การปลูกงาดำแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 8-10 ไร่ มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ ทางตรง 22.50 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 723.00 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 626.80 บาท ต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,372.30 บาทต่อไร่ หรือ 16.69 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.63 52.69 และ 45.68 ตามลำดับ

การปลูกงาดำแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 1 ไร่ มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ ทางตรง 22.40 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 1,102.00 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 26.89 บาท ต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,151.29 บาทต่อไร่ หรือ 14.54 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.94 95.72 และ 2.34 ตามลำดับ

การปลูกงาดำแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ ทางตรง 24.12 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 1,154.73 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 455.28 บาทต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,634.13 บาทต่อไร่ หรือ 17.41 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อย ละ 1.48 70.66 และ 27.86ตามลำดับ

การปลูกงาดำแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 4-7 ไร่ มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ ทางตรง 25.10 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 814.03 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 528.14 บาท ต่อไร่ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,367.27 บาทต่อไร่ หรือ 15.85 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.83 59.54 และ 38.63 ตามลำดับ

การปลูกงาคำแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 8-10 ไร่ มีต้นทุนประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์  
ทางตรง 20.00 บาทต่อไร่ ค่าแรงงานทางตรง 930.000 บาทต่อไร่ และค่าใช้จ่ายการผลิต 299.42  
บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,249.42 บาทต่อไร่ หรือ 13.01 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ  
1.60 74.44 และ 23.96 ตามลำดับ

### ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนจากการปลูกงา

ผลตอบแทนจากการปลูกงาของเกษตรกร คำนวณได้จากผลผลิตงาที่เกษตรกรปลูกได้คูณ  
กับราคาขายเฉลี่ยต่อกิโลกรัม ผลตอบแทนจากการปลูกงาของทั้ง 15 กลุ่ม มีรายละเอียด ดังนี้

การปลูกงาขาวแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ อำเภอเมือง มีผลผลิตเฉลี่ย 84.00  
กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 25.00 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 2,100.00 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ  
581.37 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 38.28  
อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 27.68 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 0.69 และอัตรา  
ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 0.69

การปลูกงาขาวแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ อำเภอปางมะผ้า ได้ผลผลิตเฉลี่ย 72.00  
กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 26.67 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 1,920.24 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ  
897.42 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 87.74  
อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 46.73 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 17.11 และอัตรา  
ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 39.97

การปลูกงาขาวแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 4-7 ไร่ อำเภอเมือง มีผลผลิตเฉลี่ย 72.00  
กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 25.00 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 1,800.00 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ  
634.65 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 54.46  
อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 35.26 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 1.35 และอัตรา  
ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 1.55

การปลูกงาขาวแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 4-7 ไร่ อำเภอปางมะผ้า มีผลผลิตเฉลี่ย 87.00  
กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 25.00 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 2,175.00 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ  
757.19 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 53.41  
อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 34.81 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 1.38 และอัตรา  
ผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 1.52

การปลูกงาขาวแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 1 ไร่ อำเภอปางมะผ้า มีผลผลิตเฉลี่ย 77.00  
กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 25.00 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 1,925.00 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ

860.81 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 80.89 อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 44.72 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 55.90 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 55.90

การปลูกงาขาวแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ อำเภอเมือง มีผลผลิตเฉลี่ย 67.20 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 26.25 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 1,764.00 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ 649.98 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 58.35 อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 36.85 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 1.47 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 1.47

การปลูกงาขาวแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ อำเภอปางมะผ้า มีผลผลิตเฉลี่ย 72.00 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 25.84 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 1,860.48 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ 467.05 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 33.52 อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 25.10 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 0.51 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 0.53

การปลูกงาขาวแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 4-7 ไร่ อำเภอปางมะผ้า มีผลผลิตเฉลี่ย 80.00 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 25.84 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 2,067.20 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ 721.10 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 53.57 อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 34.88 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 0.88 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 0.93

การปลูกงาดำแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 86.22 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 23.03 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 1,985.65 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ 493.20 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 33.05 อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 24.84 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 0.23 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 0.23

การปลูกงาดำแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 4-7 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 97.57 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 22.36 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 2,181.67 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ 710.30 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 48.27 อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 32.56 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 0.30 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 0.32

การปลูกงาดำแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 8-10 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 82.20 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 27.92 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 2,295.02 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ 922.72 บาทต่อ

ไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 67.24 อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 40.21 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 1.06 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 1.33

การปลูกงาคำแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 1 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 79.20 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 23.83 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 1,887.34 บาท กำไรสุทธิ 736.05 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 63.93 อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 39.00 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 19.73 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 19.73

การปลูกงาคำแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 93.84 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 23.61 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 2,215.56 บาท กำไรสุทธิ 581.43 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 35.58 อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 26.24 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 0.26 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 0.27

การปลูกงาคำแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 4-7 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 86.29 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 24.17 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 2,085.63 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ 718.36 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 52.54 อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 34.44 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 0.30 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 0.34

การปลูกงาคำแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 8-10 ไร่ มีผลผลิตเฉลี่ย 96.00 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาขายเฉลี่ย 23.33 บาทต่อกิโลกรัม รายได้เฉลี่ย 2,239.68 บาทต่อไร่ กำไรสุทธิ 990.26 บาทต่อไร่ และจากการวิเคราะห์ผลตอบแทน พบว่า มีอัตรากำไรต่อต้นทุน ร้อยละ 79.26 อัตรากำไรสุทธิ ร้อยละ 44.21 อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม ร้อยละ 2.24 และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ร้อยละ 2.24

ด้านการตลาดและราคา เกษตรกรผู้ปลูกงาร้อยละ 71.23 มีความพึงพอใจต่อราคาที่จำหน่ายได้ แต่ก็มีเกษตรกรผู้ปลูกงาบางส่วนไม่พึงพอใจต่อราคาที่จำหน่ายได้ เนื่องจากในช่วงแรกที่ผลผลิตงาออกสู่ตลาด พ่อค้าคนกลาง ซึ่งต่อมาภายหลังปรากฏว่าราคางาขยับตัวสูงขึ้นกว่าร้อยละ 20 จากปี 2549 เกษตรกรผู้ปลูกงาส่วนใหญ่จำหน่ายงาให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อ คิดเป็นร้อยละ 64.77 รองลงมาได้แก่ จำหน่ายให้ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์งา คิดเป็นร้อยละ 25 โดยไม่มีการเก็บงาไว้จำหน่ายในปีต่อไป เนื่องจากหากเก็บไม่ดี งามอาจเป็นเชื้อราได้

#### ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคจากการปลูกงา

ปัญหาด้านการปลูกของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกงาส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาสภาพดินฟ้าอากาศไม่อำนวย คิดเป็นร้อยละ 22.56 รองลงมาได้แก่ งามเป็นโรค ให้ผลผลิตน้อย ถูกแมลงรบกวน และพื้นที่เพาะปลูกไม่เพียงพอ

ปัญหาด้านต้นทุนของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกงา ประสบกับปัญหาค่าแรงงานสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 61.43 รวมทั้งค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชและค่าปุ๋ยเคมี มีราคาสูง

ปัญหาด้านผลตอบแทนของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรผู้ปลูกงาประสบกับปัญหาผลผลิตไม่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 48.54 ผลผลิตได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 34.95 และราคามีความผันผวน คิดเป็นร้อยละ 16.51

#### อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกงาของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถอภิปรายผลการศึกษาโดยจำแนกตามประเภทงา ประเภทการปลูก ขนาดพื้นที่เพาะปลูกและพื้นที่เพาะปลูก พบว่า

การปลูกงาขาวแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 2-3 ไร่ อ่างเอปางมะผ้า ให้ผลตอบแทนดีที่สุดในกลุ่ม คือ มีผลกำไรสุทธิเท่ากับ 897.42 บาทต่อไร่ อัตรากำไรต่อต้นทุน อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับร้อยละ 87.74 46.73 17.11 และ 39.97 ตามลำดับ

การปลูกงาขาวแบบปลอดสารเคมี ขนาดพื้นที่ 1 ไร่ อ่างเอปางมะผ้า ให้ผลตอบแทนดีที่สุดในกลุ่ม คือ มีกำไรสุทธิเท่ากับ 860.81 บาทต่อไร่ อัตรากำไรต่อต้นทุน อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับร้อยละ 80.89 44.72 55.90 และ 55.90 ตามลำดับ

การปลูกงาดำแบบใช้สารเคมี ขนาดพื้นที่ 8-10 ไร่ ให้ผลตอบแทนดีที่สุดในกลุ่ม คือ มีกำไรสุทธิเท่ากับ 922.72 บาทต่อไร่ อัตรากำไรต่อต้นทุน อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับร้อยละ 67.24 40.21 1.06 และ 1.33 ตามลำดับ

การปลูกงาดำแบบปลอดสารเคมี กลุ่มขนาดพื้นที่ 8-10 ไร่ ให้ผลตอบแทนดีที่สุดในกลุ่ม คือ มีกำไรสุทธิเท่ากับ 990.26 บาทต่อไร่ อัตรากำไรต่อต้นทุน อัตรากำไรสุทธิ เท่ากับร้อยละ 79.26 และ 44.21 ตามลำดับ ยกเว้นอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ขนาดพื้นที่ 1 ไร่ ให้ผลตอบแทนที่ต่ำกว่า เนื่องจากเกษตรกรไม่มีการลงทุนในเครื่องมือ

และอุปกรณ์ คือ รถไถและเครื่องตัดหญ้า และไม่มีการกู้ยืมเงินมาลงทุน ส่งผลให้อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เท่ากับร้อยละ 19.73

### ข้อค้นพบจากการศึกษา

จากผลการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกยางของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม การค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ผู้ศึกษามีข้อค้นพบจากการศึกษา ทั้งทางด้านการตลาด ด้านการบริหารจัดการ ด้านการปลูก ด้านต้นทุนและผลตอบแทน สรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาด้านการตลาด พบว่า ประชาชนหันมาให้ความสนใจสุขภาพกันมากขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตยางเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มว่ายังสามารถขยายตัวได้อีกในอนาคต ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันนี้ที่ราคาน้ำมันปาล์มปรับตัวสูงขึ้น อาจส่งผลให้ผู้บริโภคหันมาใช้ น้ำมันงาทดแทน และจากการศึกษา ยังพบว่าราคาผลผลิตยางปรับตัวเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นผลมาจากความต้องการของตลาด แต่ยังคงพบว่ามี ความแตกต่างกันทางด้านราคาระหว่างราคาเงาะใช้สารเคมีและปลอดสารเคมี

2. การศึกษาด้านการบริหารจัดการ พบว่า ปัจจุบันมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้ปลูกยาง โดยเฉพาะเพียงกลุ่มเดียว ตามโครงการความปลอดภัยอาหาร (Food Safety) ด้านพืช ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คลอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลหมอกจำแป่ อำเภอเมือง เพียงตำบลเดียว และเพิ่งดำเนินการในปี 2550 ได้เพียงปีเดียว โดยเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจะได้รับใบรับรองแหล่งผลิตพืช (GAP) ส่วนในอดีตที่ผ่านมาไม่มีการรวมกลุ่มผู้ปลูกยางโดยเฉพาะ แต่เป็นการรวมกลุ่มของผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากยางและทางกลุ่มเองไม่มีการรับประกันราคาหรือส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการปลูกยางแต่อย่างใด ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกยางเห็นว่าการตนเองไม่ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่ม

3. การศึกษาด้านการปลูก พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกยางส่วนใหญ่จะทำการปลูกตามความรู้ที่ได้รับ การถ่ายทอดจากบรรพบุรุษที่สืบทอดต่อกันมา ซึ่งในอดีตดินยังคงมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก ทำให้ไม่ต้องมีการบำรุงดิน ดังนั้น เกษตรกรจึงควรใส่ปุ๋ยอินทรีย์บำรุงดินเพื่อช่วยให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น มากกว่าการใช้ปุ๋ยเคมี เนื่องจากมีการตอบสนองต่อปุ๋ยอินทรีย์ได้ดีกว่าปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ยังมีราคาถูกกว่าปุ๋ยเคมีเป็นอย่างมาก ทำให้สามารถลดต้นทุนลงได้ และเนื่องจากยางที่ผลิตได้ส่วนใหญ่นำไปใช้ในอุตสาหกรรมอาหาร จึงไม่ควรบ่ม เนื่องจากทำให้มีกลิ่นดินติด โดยเฉพาะงาขาวจะทำให้มีสีหมองคล้ำคุณภาพต่ำ ขายได้ราคาน้อยลง

4. การศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทน พบว่าสัดส่วนโครงสร้างของต้นทุนส่วนใหญ่ของการปลูกงา เป็นค่าแรงงานทางตรง รองลงมาได้แก่ ค่าใช้จ่ายการผลิต และค่าวัตถุดิบ ดังนั้นหากค่าแรงงานมีการปรับขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อต้นทุนเป็นอย่างมาก และจากการวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนที่ได้รับจากการปลูกงาแต่ละกลุ่ม พบว่าให้ผลตอบแทนที่ดีและเหมาะสมต่อการลงทุน แต่การตัดสินใจในการลงทุนควรพิจารณาถึงปัจจัย หลาย ๆ ด้านประกอบ เพื่อให้การลงทุนมีผลตอบแทนสูงสุด และมีความเสี่ยงน้อยที่สุด ทั้งการพิจารณาถึงขนาดพื้นที่เพาะปลูกและสภาพพื้นที่เพาะปลูก ว่ามีความเหมาะสมและคุ้มค่าต่อการลงทุนในเครื่องมือและอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการเพาะปลูกแทนการใช้แรงงานคน รวมทั้งการใช้ปุ๋ยเคมีและ สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช

#### ข้อจำกัดในการศึกษา

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะการปลูกงาของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่านั้น ดังนั้น การนำแนวการศึกษานี้ไปใช้ ควรพิจารณาถึงข้อกำหนดเรื่องขอบเขตการศึกษาให้เหมาะสม เนื่องจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อต้นทุนและผลตอบแทนของแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกัน
2. ต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้ ขึ้นอยู่กับผลของการตอบแบบสอบถามและการให้สัมภาษณ์ หากข้อมูลที่ได้ไม่ตรงตามความเป็นจริง จะทำให้ต้นทุนและผลตอบแทนจากการศึกษาในครั้งนี้คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง
3. ระยะเวลาของการศึกษาอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2550 หากระยะเวลาเปลี่ยนแปลงไป อาจมีผลต่อต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับจากการศึกษา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อการศึกษาในครั้งนี้ เช่น ต้นทุนที่เพิ่มสูงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ ราคาที่เพิ่มขึ้นตามความต้องการของตลาด เป็นต้น

#### ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาด้านต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกงาของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่าให้ผลตอบแทนที่ดีและเหมาะสมต่อการลงทุน แต่อย่างไรก็ตาม การพิจารณาตัดสินใจในการลงทุนนั้น จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยหลาย ๆ ด้านประกอบกัน เพื่อให้การลงทุนมีความเสี่ยงต่ำที่สุด และมีผลตอบแทนจากการลงทุนสูงที่สุด ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

### 1. ด้านการตลาด

ถึงแม้ว่าเกษตรกรจะไม่มีปัญหาในด้านการตลาด แต่การรวมกลุ่มกันอาจเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยเพิ่มอำนาจในการต่อรองด้านราคากับพ่อค้าคนกลางได้มากขึ้น โดยอาจเป็นการรวมกลุ่มของผู้ปลูกและผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จาการ่วมกัน หรือการเป็นพันธมิตรระหว่างกัน เพื่อเป็นการรับประกันต่อกลุ่มผู้ปลูกว่าจะสามารถขายผลผลิตได้ไม่ต่ำกว่าราคาที่ทางกลุ่มรับประกัน และทางกลุ่มผู้แปรรูปเองก็จะได้ประโยชน์ในส่วนของกรมการผลิตที่เพียงพอในการแปรรูป รวมทั้งการมีผลผลิตงาที่เพียงพอต่อการรองรับการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากงา

### 2. ด้านการบริหารจัดการ

จากข้อค้นพบในการศึกษาดังกล่าวข้างต้น เพื่อส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการที่ดีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการในส่วนของการจัดตั้งกลุ่มมากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรเล็งเห็นถึงประโยชน์จากการรวมกลุ่มกัน ส่งเสริมให้มีการขยายผลโครงการความปลอดภัยอาหาร (Food Safety) ด้านพืช ให้ครอบคลุมพื้นที่ที่มีการปลูกงาทั้งจังหวัด รวมทั้งการประสานงานระหว่างกันของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากที่ผ่านมาหน่วยงานต่างดำเนินการส่งเสริมเฉพาะด้านที่ตนเองเกี่ยวข้องเท่านั้น ไม่มีการขยายผลต่อ เช่น หากต้องการกระตุ้นให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการความปลอดภัยอาหาร (Food Safety) ด้านพืช เพิ่มมากขึ้น กรมวิชาการเกษตร อาจร่วมมือกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในการให้สินเชื่อแก่เกษตรกร ในอัตราดอกเบี้ยต่ำและระยะเวลาในการจ่ายชำระเงินนานและร่วมมือกับทางสำนักงานพาณิชย์จังหวัดในการจัดหาตลาดที่รับซื้อผลผลิตงาที่มีใบรับรองแหล่งผลิตพืช(GAP) ให้ได้ราคาสูงกว่าผลผลิตงาทัวไป

### 3. ด้านการปลูก

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการปลูกงาเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เพียงแต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกงาที่เหมาะสม ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการเข้าไปดูแล ให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เกษตรกร การเข้าไปช่วยเหลือในเรื่องของเทคโนโลยีการผลิต เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น และสามารถนำเทคโนโลยีการผลิตไปใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เช่น การทำปุ๋ยหมัก การทดลองนำรถเกี่ยวเกี่ยวงามาใช้แทนการใช้แรงงานคน เพื่อแก้ปัญหาค่าแรงงานสูง เป็นต้น

### 4. ด้านต้นทุนและผลตอบแทน

เนื่องจากราคาที่จำหน่ายได้ระหว่างการปลูกแบบใช้สารเคมีและปลอดภัยไม่มีแตกต่างกัน และการกำหนดราคาขึ้นอยู่กับพ่อค้าคนกลาง ดังนั้นการให้ได้รับกำไรเพิ่มขึ้นจึงขึ้นอยู่กับ การลดต้นทุนและการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้ได้มากขึ้น โดยเกษตรกรควรหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทน

การใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อลดต้นทุนและเป็นการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ โดยอาจทำปุ๋ยหมักเองจากวัชพืช ซึ่งถือเป็นการลดต้นทุนค่าสารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชอีกทางหนึ่งด้วย

จะเห็นได้ว่าการปลูกงา ถือเป็นอาชีพหนึ่งที่ทำให้ผลตอบแทนสูง เกษตรกรสามารถคืนทุนได้เร็ว เนื่องจากใช้ระยะเวลาในการปลูกสั้นและลงทุนต่ำ หากได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจัง ทั้งทางด้านเทคนิคการปลูกที่ถูกต้องและเหมาะสม ด้านการบริหารจัดการที่ดี ภายใต้วรร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อย่างต่อเนื่องและครบวงจร ย่อมช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกงามีอาชีพที่มั่นคง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น งามกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของจังหวัด และในอนาคตอาจทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นผู้ผลิตงารายสำคัญของประเทศ ส่งผลให้ประเทศชาติเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่  
Copyright© by Chiang Mai University  
All rights reserved